DE

PONDERE AC PRETIO

USCULTATIONIS

ET

PERCUSSIONIS

MORBIS ORGANORUM RESPI-
RATIONIS COGNOSCENDIS.

DISSERTATIO
NAUGURALIS MEDICA,

QUAM

CONSENSU ET AUCTORITATE

ATIOSI MEDICORUM ORDINIS

NIVERSITATE LITERARIA GRYPHICA

PRO SUMMIS

MEDICINA, CHIRURGIA, ET ARTE

OBSTETRICIA HONORIBUS

XXII. MENS. OCTOBRIS ANNI MDCCCXLII

PUBLICE DEFENDET

AUCTOR

FRIDERICUS AEMILIUS MITTAG

POMERANUS.

OPPONENTIBUS:

C. SEBAUER, MED. ET CHIR. DR.

A. HASSLINGER, MED. ET CHIR DRD.

F. PREIS, MED. ET CHIR. DRD.

GRYPHIAE,

IS FRID. GUIL. KUNIKE, REG. ACAD. TYPOGR.

PARENTIBUS

DILECTISSIMIS

HASCE

STUDIORRUM PRIMITIAS

PIO GRATOQUE ANIMO

D. D. D.

FILIUS

Prooemium.

Paucae tantum res in re medica inveniantur, ibus medicorum sententiae ita discrepant, ut ıscultatione et percussione. Nam pars medi- more Franco-Gallorum hoc novum aegrotos ·utandi genus supra modum extollit; hi con- ıt auscultatione a *Laenneccio* inventa emendari ›sin, prognosin et curationem; negant hanc ar- ›sse emendari, quum perfectam fere *Laenneccius* ivulgasset. Alii vero inveniuntur, qui auscul- s et percussionis pretium nihili fere judicant c aegrotorum disquisitionem medico difficilem ndo, aegrotis vero molestam, quin etiam do- ım esse existimant; hi hanc ob causam nun- auscultationem et percussionem in usum vo- Alii porro auscultationem et percussionem faciunt, sed, re accuratius examinata, intelle-, non tantam gravitatem huic arti esse conceden- quantam ei Franco-Gallici medici tribuerunt;

praeterea auctorem ejusdemque aemulatores et
pulos saepenumero in errores incidisse jure q
tur. Hi studebant et adhuc student artem ac
magis excolere et, erroribus ejectis, ad n
certitudinis gradum redigere, quod nuperri
sephus Skoda, medicus Vindobonensis, maxi
fructu perfecit. *Fridericus Berndt*, privatim
in Universitate literaria Gryphica, sententias
apud viros doctissimos plurimum valent, nos
viamque mediam et rectam per hocce opin
discrimen indicavit, critice hanc rem gravis
tractans. Si quid animadversu dignum in hoc
sculo invenias, illi debeo Viro. In tali artis
cae dijudicandae statu conditioneque haud in
esse judicavi, de hoc argumento dissertationem
inauguralem conscribere, et lectoribus benevo
praecipue proponere, quae opera atque ingeni
mine nostratium in hac arte nuperrime emendata
Si qui viri docti opusculum meum legerent, l
indulgentia mihi non desit, cum reverentia, qu
est, etiam atque etiam imploro.

Definitio.

Auscultatio est hoc aegrotos perscrutandi ge-
ubi aure ad corpus admota, aut instrumento
corpori imposito sonos aut normales aut ab-
ales in corpore percipere studemus. Si aure
ri admota disquisitio perficitur, auscultatio vo-
immediata s. directa, (unmittelbare Ausculta-
si instrumento utimur, auscultatio vocatur
ta s. indirecta (mittelbare Auscultation).

Percussio est ea corporis disquisitio, ubi quas-
liqua corporis parte ex sono exorto concludi-
num pars percussa sana sit nec ne. Si haec
isitio instrumento, quod plessimeter vocatur,
ppositis digitis perficitur, appellamus eam me-
seu indirectam (mittelbare Percussion). Si
digitis, nullo alio corpore interposito, aliqua
ris pars percutitur, medici hanc perscrutationem
averunt percussionem immediatam s. directam
ttelbare Percussion). —

De libris, in quibus agitur de ausc tatione et percussione.

Quamquam percussio atque auscultatio admodum diu coeptae sunt a medicis agitari, librorum copia, in quibus de his disciplinis a tam larga est tamque ubera, vix ut opus sit enumerare. Graviores libri, qui de auscultat atque percussione conscripti sunt, mihi hi videbantur:

L. Auenbrugger, inventum novum ex percussione racis humani, ut signo, abstrusos interni pec morbos detegendi. Vindob. 1763.

Hic liber ab Rozière de la Chassagne et ab J Corvisart in linguam Franco-Gallicam conversus

R. T. Laennec, de l'auscultation médiate, ou trait diagnostic des maladies des poumons et du cc 2 Vol. In linguam Germanicam hunc librum M ner, in linguam Britannicam Forbes et Sh converterunt.

W. Stokes, an Introduction to the use stethosc London 1825.

El. Gintrac, mém. sur le diagnostic des affections ai et chroniques des organes thoraciques. Laus. 1

Hofacker, über das Stethoscop, ein treffliches Hi mittel zur Erkenntniss der Krankh. des Herzen der Lungen. Tübingen 1826.

Ch. William's, rational exposition of the physical s of diseases of the chest. London 1828. In guam vernaculam hunc librum convertebat Ve Bonnae 1835.

I. Piorry, de la percussion médiate et de signes obtenus à l'aide de ce nouveau moyen d'exploration etc. Paris 1828. Die mittelbare Percussion u. die dadurch erhaltenen Zeichen in den Krankheiten der Brust und des Unterleibes. Aus dem Franz. von Balling. Würzburg 1828.

Spittal, a treatise on auscultation. Edinburg 1830.

A. Piorry, du procédé opératoire à suivre dans l'exploration des organes par la percussion médiate. Paris 1831.

Braune, tabellarische Uebersicht über den Gebrauch des Stethoscops, nach dem Engl. Leipzig 1832.

iborski, nouveau manuel complet d'auscultation et de percussion ou application de l'acoustique au diagnostic des maladies. Paris 1835. Deutsch: Neues vollständiges Handbuch der Auscult. u. Percussion. Aus d. Franz. von Hacker. Leipzig 1836.

ipp, zur Diagnostik der Lungen - u. Herzkrankheiten mittelst physik. Zeichen. Berlin 1836.

m. Davies, über die Krankheiten der Lungen und des Herzens. Aus dem Engl. von Hartmann und Kirchdorf. Hannover 1836.

Hofmann, de limitanda laude auscultationis. Lipsiae 1836.

Dr. Jos. Skoda, die Percussion und Auscultation. Wien 1839.

h und Roger, über die Auscultation. Ins Deutsche übersetzt von Puchelt jun. Stuttgart 1842.

t. v. Gaal, das Nöthigste über die Auscultation u. Percussion. Wien 1842.

Praeterea in Annalibus medicis de auscultatione atque percussione, dissertationes summa laude

dignae conscriptae inveniuntur, quarum gra
hae sunt:

Baumgärtner, Resultate der Untersuchungen mi Stethoscop etc., in den Badenschen Annalen gesammte Heilk. 1826. Tom. I. Seite 30.

Graves et Stokes, vom Nutzen des Stethoscops. D Hosp. Reports. Vol. IV. 1827.

Sym, von den Zeichen des Emphysem, in: L med. and phys. Journ. Jan. 1827. Frorlep's Bd. 17. Nr. 21. Seite 318.

Gregory, in: The Edinb. med. and surg. Journn. p. 24. Behrend und Moldenhawer, neuest. nalist. Bd. III. Seite 209.

Skoda, die Percussion und Auscultation. Zweite Wien 1842.

Tott, von der Auscultation bei chron. Brustl Schmidt's Jahrb. 1834. Bd. II. p. 16.

Hasse, Bemerkungen über Percussion und Auscult Summar. des Neuesten u. Wissensw. der gesam Medicin 1835. Nr. 11. S. 134 und Nr. 12. S.

Philipp, über den Werth der verschied. Zeichen Auscultation, in Caspe'rs Wochenschrift f. di Heilkunde 1825. Nr. 12. 13. 14. (1835.) — und 7. (1836.)

Schmidt, Jahrbücher der gesammten Medic. 1836. Sestier, S. 298 über die Diagnose der Brustkr S. 154. Dechambre, über die Auscult, bei Gr Puchelt in Casper's Wochenschr. 1835. Nr. 2

Omisimus in hac brevi bibliographia omn bros, qui de auscultatione gravidarum, qui de cussione abdominis, qui de auscultatione ossium ctorum, calculorum in vesica urinaria, qui de c

itu agunt, quippe quum nobis de morbis orga-n respirationis scribentibus illi huc pertinere viderentur.

De historia
cultationis et percussionis.

In historia artis acusticae enarranda, ut res s faciliusque perspiciatur, totam rem in qua-periodos dividemus, quarum prima inde a pri-io artis medicae usque ad certam inventionem acusticae proficiscitur; altera amplectitur inven-auscultationis et percussionis; tertia agitur de ncia amplificata artis acusticae, et in quarta tur emendatio et status praesens auscultationis rcussionis.

Periodus I.

Hippocratis temporibus usque ad annum 1762.

Omnes fere medici, qui de signis acusticis serunt, demonstrare studuerunt, *Hippocratem* uribus in morbis pectoris cognoscendis usum et recitaverunt locum certo corruptum ad hanc ntiam illustrandam [1] [2] [3] [4]. Sic *Laennec*, in-r auscultationis, usum artis acusticae usque ad

---

cf. Laennec l. c. p. 30.
cf. Hofmann l. c. p. 3.
cf. Raciborski l. c. p. 62.
cf. Philipp l. c. p. 38.

Hippocratis tempora retulit, hoc loco sane cer
laudato: τούτῳ ἂν γνοίης, ὅτι οὐ πῦον ἀλλὰ ὕδωρ
καὶ ἢν πολλὸν χρόνον προσέχων τὸ οὖς ἀκουάζ
τὰ πλευρὰ, ζέει ἔσωθεν οἷον ψόφος[5]). Quem
ego sic vertam: hoc cognoveris, non pus
aquam inesse, et si aure aliquamdiu lateri ad
audis, intus ebullit ut strepitus. Quum hunc lo
certo esse corruptum veteres interpretes jam i
ligerent, alius aliam lectionem vel emendationem
posuit, sed omnes emendationes claudicant[6]).

Quo enim loco, meo quidem judicio,
quaquam elucet, jam *Hippocratis* temporibus s
acustica in morbis cognoscendis esse adhibita, qu
quam succussionem *Hippocrates* invenit et in u
vocavit; hoc vero satis constat, injuria tempo
hoc inventum, si *Hippocrati* haud innotuerit, ru
esse deperditum, ita ut *Auenbrugger* et *Laen*
prior percussionis, alter auscultationis inventor
stiterint. Nam apud Romanos medicos, apud Ara
apud scriptores medii aevi nullum vestigium a
nostrae invenitur.

Periodus II.

Amplectitur percussionis et auscultationis inventi
— 1762 — 1822, — et propagationem in
Franco-Gallia et Britannia.

Auenbrugger, medicus Vidobonensis, a
1762 librum suum de percussione thoracis edi

5) cf. Hipp. de morbis II. 59. ed. Lind. (Ed. Kühn II. p. 2
6) cf. Hofmann l. c. p. 4.

lerique nostrates, exceptis *Stollio* et paucis aliis,
novum inventum despexerunt et in usum vo-
neglexere [7]). Apud Franco-Gallos vero res
aliter judicata est. Nam *Rozière de la Chas-*
librum *Auenbruggeri* in Franco-Gallorum
am transtulit et hanc methodum aegrotos dis-
ndi summis cum laudibus commendavit; postea
Corvisart, libro *Auenbruggeri* iterum converso,
percussionem adhibuit. Idem *Corvisart*, *Laen-*
magister, etiam auscultationis genus in usum
it, sed disquisitio ejus erat imperfecta, quod
corpori non admovit, sed eminus ausculta-
Postquam *Auenbruggeri* inventu et *Corvisartii*
ndo disquisitionis via munita est ad progredi-
n, *Laennec* tandem, quum antea plures per
auscultationem immediatam exercuisset, Ste-
opio anno 1816 invento, librum suum de au-
tione mediata divulgavit. Mirum in modum
m Franco-Gallorum medicorum oculi in hoc
n inventum convertebantur, et omnes fere me-
ranco-Galliae in morbis pectoris cognoscendis
nt stethoscopio. Quod primum apud nos multo
factum est; nam nostrates, Franco-Gallorum
ationi diffisi, operae non pretium esse censebant
ltationem adhiberi. In Britannia vero opera
s, *Sharpes*, *Stockes* maturius laus auscultationis
it. Pervenimus nunc ad periodum sequentem.

---

f. Hofmann l. c. p. 9.

Periodus III.

*Hoc temporis spatio campus atque provincia au-
tationis amplificabatur, 1822 — 30.*

Laenneccius auscultationem tantum ad ex-
randos morbos pectoris adhibuit; *Lejumeau de*
garadec anno 1822 primus docuit, auscult-
absconditam graviditatem facile posse detegi [8].
rem multi viri docti experientia confirmatam
nerunt [9]. Paulo post etiam chirurgi cum fi
auscultationem sibi vindicarunt. *Lisfrank* enim
cuit, auscultatione non solum fracturas oss
calculos in vesica urinaria, verum etiam mo
aurium, cerebri, et ligamentorum posse cognosci
Inde ab hoc tempore a Germanis medicis qu
auscultatio et percussio agitari coepta est. *Ba*
gärtner, *Berndt*, *Clarus*, *Schoenlein* primi si
acusticis in scholis clinicis usi fuisse videntur.
stat, ut de conditione auscultationis et percussio
quam inter se obtinebant, hoc loco nonnulla ve
faciam. Hoc tempore in Franco-Gallia auscult
pluris aestimabatur, quam percussio, quae mag
medicis negligebatur. Quo facto *Piorry*, anno 18
plessimetro invento, laudem haud immeritam p

---

8) cf. Lejumeau de Kergaradec. mémoire sur l'auscul-
tion, appliquée à l'étude de la grossesse. Paris 18
Deutsch von Haus. Würzburg 1823.

9) cf. Lau. de tubi acustici ad sciscitandam graviditat
efficacia. Berolini 1825. p. 25 etc.

10) cf. Lisfr. l. c. VI. 3.

mi restituit, et quamquam hic vir ingeniosus supra modum laudibus extollebat[11]), tamen em opera factum est, ut alii medici auscultati- pariter aestimarent ac percussionem.

Periodus IV.

de emendatione auscultationis et peecussionis t statu praesenti hujus artis in Germania.

Inde ab hoc tempore celeriter laus artis acu- in Germania crevit; nam multi medici practici s clinicis instructi, in quibus auscultationem rant, hanc artem non solum adhibuerunt verum eam emendare studuerunt. Praecipue ex om- *Skoda* palmam tulisse videtur; nam accura- s experimentis in cadavere institutis, subtili atione adhibita et legibus physices ad sonos etandos arcessitis ad magnum perfectibalitatis n artem nostram redegit. Hujus viri ingeniosi atque assiduitate conditio statusque artis acu- omnino mutatus est. Nam mendis Franco- um ejectis, luce clarius, experimentis et ra- tionibus demonstravit, quae signa acustica sint, quae incerta, quae multis morbis com- , quae singulis propria. Dolendum quidem quod ejusdem opera inter medicos discrepantia m exstitit. Nam in emendanda auscultatione cussione nova divisione opus erat; quo factum

---

[11]) Piorry l. c. p. 12.

est, ut varietas jam antea magna etiam magis a retur. Sed etiam Franco-Gallici medici op quam maximam dant, ut ars acustica magis mag emendetur et magis fiat perfecta. Novissimo q tempore iterum in Franco-Gallia auscultati cussionem deprimere videtur, nam *Barth* et unice laudibus auscultationem extollunt et de ea laudabilem composuerunt. Apud nos auscultationem et percussionem una simulque cent; jam satis enim intellexerunt, auscultati sine percussione mancam atque incertam esse, optime cognoverunt, auscultationem percussion pleri et contra. Tempore praesenti in scholis cis omnium fere Academiarum artis acusticae mopere ratio habetur. Illustrissimus *Berndt*, ctor clinici Gryphici, in omnibus aegrotis, q morbis pectoris, qui e vitiis cordis, qui e laborant, auscultationem et percussionem institu si aegrotus absumeretur, sectione accurate insti demonstrat, qua ratione ex affectione pathol signa acustica oriri oporterent. Praeterea in nullis universitatibus literariis seorsim schola arte acustica habentur, ut tirones tum universae ctrinae auscultationis percussionisque, tum re quae ad technica pertinent, periti fiant.

Ut clarius perspiciatur, quanto ponder morbis organorum respirationis cognoscendis aus tatio sit percussioque, totum argumentum in qua capita dividemus, et quidem in primo agemus signis acusticis thoracis sani; in secundo de p

is aegri pectoris in universum; in tertio dis-
nus de singulis morbis organorum respirationis
signis acusticis, quae in istis possunt inve-
lenique in quarto de auscultationis et percus-
pondere ac pretio in morbis organorum re-
ɔnis cognoscendis judicium faciemus.

Caput I.

e signis acusticis sani thoracis.

1) *De signis ex percussione acceptis.*

Priusquam argumentum ipsum tractare incipi-
opus esse videtur de varietate et origine so-
, qui percussione producuntur, pauca prae-
.

. Omnes liquores, omnes partes carneae,
is tunicis extensis et filis, si percutiuntur
obtuse sonant, vix ut sonum percipias [12].
omnibus mollibus organis proprium sonum
ɔcti sonum femoralem appellaverunt. Inepta
esse videtur divisio sonorum, quam *Piorry*
uit. Distinguit enim sonum ventriculo pro-
, hepaticum, sonum lienalem etc. [13]).

. In iis tantum partibus, in quibus aër inest,
cutiuntur, alius sonus, quam ille obtusus,
exhibuimus, potest exoriri. Sed secundum
m aut minorem aëris copiam soni diversi sunt.
et *Laennec* duplicem sonorum gradationem

---

f. Skoda l. c. p. 4. Edit. alt. (qua semper usus sum.)
f. Piorry l. c. p. 6, et Raciborski l. c. p. 24.

proposuerunt; distinguebant enim sonum claru obtuso[14]). *Skoda* vero quadruplicem sonoru riem exhibuit:

Series prima proficiscitur ab sono pleno ad inanem,

Series secunda proficiscitur ab sono claro tusum,

Series tertia proficiscitur ab sono tympani sonum non tympaniticum,

Series quarta proficiscitur ab sono alto a fundum[15]).

c. In corporibus organicis et anorganicis det origo sonorum ab iisdem legibus[16]), qua in experimentis instituendis haud parvi moment

In thorace haerent pulmones, qui se etiam post mortem, quamdiu status pulmonum ger est, aëre impleti sunt. Hanc ob causan thorax pulsatur, non ille obtusus sonus femo qui post percussionem aliorum organorum carne exoritur, percipitur, sed sonus thoracis in statu magis plenus et clarus esse solet. Sed cum diversa parietum thoracis conditione et organi cinis mutatur in diversis regionibus sonus pe tur diversus. Si dextrum latus percutitur, in clavicula usque ad quintam costam aequaliter rus atque plenus sonus exoritur, excepta re

14) cf. Skoda l. c. 7. Laennec l. c. 24. Piorry l.

15) cf. Skoda l. c. p. 7.

16) cf. Fraenkel l. c. p. 266.

ıae, ubi in feminis et viris obesis thorax ali-
ılo obtusius resonat. In latere sinistro inde
ricula usque ad quartam costam eodem modo
l plenus et clarus inter percutiendum auditur.
ı quarta costa sonus obtusior fit ob cor, quod
:. In latere dextro sonus sub quinta costa he-
ıagis fit obtusus. Praecordia et regiones vi-
tympanicum sonum edunt, sed etiam ob hepar
sonus obtusior esse potest. In dorsali parte
is vertebrae et scapulae sonum magis obtusum
ıt[17]). Sed etiam secundum conditionem pa-
thoracis, secundum aetatem, soni percus-
variant. In infantulis thorax clarus resonare
in senibus obtusior; in hominibus obesis tho-
ercussus sonum obtusiorem edit, in macris so-
agis clarus esse solet[18]).

2) *De signis ex auscultatione acceptis.*

n pectore sano auscultationem instituimus, tum
ıtione tum voce, nonnulla phaenomena gignun-
uibus significatur, organa respiratoria non esse
Inter inspirationem enim murmur quoddam
ıs, quod imitari possumus, si labiis aërem sor-
[19]). Hicce strepitus murmurans murmur ve-
e, murmur respiratorium, respiratio vesicu-

---

f. Skoda l. c. p. 221. 222.
f. Philipp l. c. p. 32.
f. Skoda l. c. p. 100.

laris, vesikuläres Athmen, bruit vesiculaire, respirataire pulmonaire a medicis vocatur. C hujus strepitus plerique medici in frictione extensione vesicularum pulmonalium aëre in exorta posuerunt. Nonnunquam simile qu murmur inter exspirationem percipitur, sed h rumque debilius est, et saepe omnino non a *Skoda* memoriae retulit, haud raro sese inv homines, apud quos, quamquam organa respi sana erant, murmur inspiratione exortum nu audivit [20]. Si in larynge et arteria aspera a tationem instituimus, aër sonum producit, qui lis est ei ex suspirio exorto [21].

Venimus nunc ad auscultationem vocis thorace sano verba, quae homo loquitur, au corpus adposita, intelligere nequimus; incertus pitus aut fere nullus auditur. Inter scapulas hic strepitus fortior est, haud raro etiam p possunt, quae homo loquitur; hoc loco ergo chophonia in statu sano observari potest [22], q quum bronchi majores huic loco vicini sint e consonantiam in his vox audiatur. Eodem modo nunquam sub clavicula in statu sano bronchop invenitur [23]. Si in larynge et arteria asper scultamus, semper perspicue intelligere possu

20) cf. Skoda l. c. p. 232.
21) cf. Schmidt l. c. Bd. I. p. 256.
22) cf. Skoda l. c. p. 231.
23) cf. Idem ibidem.

homo loquitur; bronchophonia ergo hoc loco integrum indicat.

Caput II.

signis acusticis aegri pectoris.

1) *De signis percussione acceptis.*

n thorace aegro percutiendo in duplicem mu-m morbosam incidere possumus, nam mutatus et major resistentia parietum pectoralium inve-otest. Morbis pulmonum et pleurae, non nun-vero bronchorum affectionibus, signa percus-mutantur.

. Sonus obtusus atque inanis observatur in , ubi loco disquisito pulmonem aër non in-Morbi, quibus talis status procreatur, sunt ue hi: hepatisatio post inflammationes pulmo-nfiltratio tuberculosa, sphacelus pulmonum, s (Melanosis, scirrhus, carcinoma), nimiae iones liquoris serosi, puris, quibus pulmonis comprimitur, ut aër in vesiculas pulmonales non possit[24]). —

In pulmonibus, qui ratione normali aëre ex-ur, sonus est non tympanicus[25]). Si vero quo pulmo plus aëris continet justo, in per-sonus tympanicus observari potest. Sed *Skoda* sonum tympanicum audiri posse con-

---

Philipp l. c. pag. 35.

Skoda l. c. pag. 12.

tendit eo loco pulmonis, ubi copia aëris dim
est. Nam *Skoda*[26]) refert, pulmonis apicem
sudato nimio in minus volumen redactum,
inferior pulmonis pars omnino compressa esse
disse sonum tympanicum. Ego vero hoc p
menon ea ratione explicare velim, ut sonus t
niticus exoriatur ex majore aëris copia in ang
spatium compressa, quae explicationis ratio
congruit cum legibus physicalibus. In infiltra
bus tuberculosis sana pars pulmonis, quae in
tionem circumdat, saepe tympanice resonat,
emphysematica fere est. In emphysemate vesic
in Pneumothorace, si parietes non nimis ex
sunt, sonus tympanicus observari potest[27])

c. Rarissime sonus observatur, quem m
sonum ollae fractae, das Geräusch des gespru
nen Topfes, bruit de pot félé, vocaverunt. I
sonum imitari possumus, si manu utraque co
cata genu pulsamus, quod infantes saepe faciun
Majoribus in excavationibus in superficie sitis,
sonus inveniri potest. *Piorry* primus docuit,
percutiendum parietum resistentiam posse var
Resistentia thoracis saepe in statu sano aucta i
nitur; si quis habet crassas, minus flexibiles co
thorax digitis pulsantibus magis resistet[29]). I

---

26) cf. Skoda l. c. pag. 13.
27) cf. Philipp l. c. pag. 36.
28) cf. Raciborski l. c. pag. 53.
29) cf. Skoda l. c. pag. 23.

sudatis in saccis pleurae, pulmonibus infil-
epatisatis, resistentia augetur. In Pneumo-
elasticam conditionem assumunt parietes tho-
am percussione valde comprimuntur, postea
prius volumen redeunt[30]. Denique huc
istae mutationes percussionis, quae orga-
iratoriis integris, abnormali viscerum situ,
sa architectura corporis producuntur[31]. Si
mis ascendit, latus dextrum magna ex parte
nat[32].

r situm suum obtinere potest in dextro tho-
ere, quo fit, ut mutationes percussionis,
producit, in latere dextro observantur. Si
ura thoracis morbosa est, magnae percus-
utationes procreantur. Curvaturis columnae
um dimidia pars minor fit, hoc loco sonus
nis magis inanis auditur; altera pars am-
est, hoc loco sonus tympanicus obser-
st[33].

) *De signis auscultatione acceptis.*

venimus nunc ad magis arduam argumenti
rtem; nam viri docti, qui de auscultatione
ut, in hac re valde inter sese dissentiunt;
m sonorum divisionem proposuit, ita ut
gua confusio in hac parte disciplinae nostrae
.

Skoda l. c. pag. 24.
koda l. c. pag. 237—38.
Raciborski l. c. pag. 56.
koda l. c. pag. 238.

Kuerschner, qui dissertationem de a-
tione in Schmidtiana Encyclopaedia con
Skodae divisionem usurpavit eamque summ
affecit. Neque mihi *Skodae* divisio displicui
ob causam mihi eam arrogabo, sed ea tam
atque conditione, ut *Laenneccii* divisionem
medicis notissima est, semper respiciam.

Auscultatione in morbis organorum
tionis instituta, signa auscultatoria gigni poss

A. Actu respiratorio ipso;
B. voce;
C. tussi;
D. abnormali asperitate inter pleura
monalem et costalem.

A) *De sonis, qui meatu aëris per vias respir
vel de actu respiratorio ipso oriuntur.*

Skoda sonos, qui meatu aëris per vias
ratorias producuntur, dividit in sonos stricte
ctos respiratorios et in rhonchos, râles, Ras
räusche. Rhonchi sunt ii strepitus, qui liquo
intumescentia tunicae mucosae bronchiorum, ang
bronchiorum partialibus, aut eorum compres
gignuntur [34]). Sonos respiratorios stricte sic
vocat idem eos, qui actu respiratorio sine liqu
et sine angustiis bronchiorum oriuntur [35]).
respiratorios stricte sic dictos iterum dividit in
tuor species, quae sunt hae:

34) cf. Skoda l. c. pag. 80.
35) cf. Idem ibidem.

Respiratio vesicularis, das Lungenrespira-
iusch od. das vesikuläre Athmen.
Respiratio bronchialis, das Bronchialathmen.
Resonantia amphorica et tinnitus metallicus
onis, der amphorische Widerhall und der
he Klang des Athmens.
Soni respiratorii incerti, unbestimmte Ath-
räusche[36]).
onchorum species, quas distinguit, sunt hae:
Rhonchus vesicularis, das vesiculäre Rasseln.
Rhonchus consonans, das consonirende Ras-

Rhonchus siccus crepitans cum magnis bul-
trockene knisternde Rasseln mit grossen

Rhonchi incerti, unbestimmte Rasselge-

Rhonchus cum resonantia amphorica et tin-
llico conjunctus, das Rasseln mit ampho-
Widerhalle und metallischem Klange[37]).
nscamus nunc ad sonorum descriptiones et
dignitatem semiologicam.

De sonis respiratoriis stricte sic dictis.

1) Respiratio vesicularis.

piratio vesicularis s. murmur respiratorium
sis affectionibus bronchiorum nimis fortis

koda l. c. pag. 99.
koda l. c. pag. 127.

esse potest. Quum respiratio vesicularis in
bus semper fortior inveniatur, *Laennec* h
ciem murmuris respiratorii, respirationem
vocavit [38]. Respiratio puerilis significat,
orum bronchiorum et vesicularum pulmona
nicam mucosam paululum esse tumefactam
statu sano inter exspirationem debilis son
potest aut fere nullus; in morbis sonus exsp
fortior fieri potest, quam sonus inspiratorius
ficat in bronchiis esse obstaculum, quo re
aëris praepeditur [40].

2) Respiratio bronchialis.

Respirationem bronchialem, quae sono
ratorio in trachea simillima aut potius aequal
imitari possumus, si fortiter in tubum exspiran
Ex respiratione bronchiali cognoscere possu
loco, ubi in thorace auditur, pulmonis telam
eum locum esse impermeabilem, ita ut res
adaugeatur; eodem modo et ipso exsudato
lento vel aquoso interdum procreari potest
hoc in casu sonus percussionis non solum co
ubi respiratio bronchialis percipitur, obtusus
nitur, verum etiam magna thoracis pars, qu
cumcirca jacet, obtuse sonat [42].

---

38) cf. Laennec l. c. pag. 41.
39) cf. Skoda l. c. pag. 102.
40) cf. Skoda l. c. pag. 104.
41) cf. Skoda l. c. pag. 106.
42) cf. Skoda l. c. pag. 77.

.esonantia amphorica et tinnitus metallicus respirationis.

Hunc sonum procreare possumus, si in am-
n verba facimus; tunc praeter vocem murmur
ans percipitur, quod simile est resonantiae am-
ae. Saepe hunc sonum resonantem comitatur
s, qui tinnitus metallicus vocatur[43]. Uter-
onus resonans respiratione, voce, tussi et
o aliquo produci potest[44]. In majoribus ex-
nibus et in Pneumothorace uterque sonus au-
otest. —

4) Soni respiratorii incerti.

Skoda omnes susurros, qui neque anteceden-
aeque rhonchis adnumerari possunt, si in tho-

---

f. Skoda l. c. pag. 130.

f. Idem l. c. pag. 135.

Adnot. Laenneccius sonos respiratorios hoc modo dividebat:

1. Sonum respiratorium pulmonalem, Lungenrespirationsgeräusch, bruit resperatoire pulmonaire.
2. Sonum respiratorium bronchialem, Bronchialrespirationsgeräusch, bruit respiratoire bronchique.
3. Sonum respiratorium cavernosum, cavernöse Respiration, respiration caverneuse.
4. Respirationem halantem, hauchende Respiration, respiration soufflante. (cf. Laennec l. c. p. 37.)

on solum divisiones sonorum respiratoriorum, quas Laen-
ec et Skoda proposuerunt, variant, sed etiam opiniones
le origine, de pondere, valde diversae sunt (cf. Skoda
. c. pag. 89 et seq.).

race audiuntur, sonos respiratorios vocat inc
Obstaculum in viis respiratoriis significant[45]).

b. *De Rhonchis.*

Jam supra commemoravimus rhonchorum
ginis causam in obstaculo liquido aut firmo,
in bronchiis est, esse ponendam. Catarrhus, I
chitis, dilatationes bronchiorum sunt morbi, in
bus rhonchi observantur[46]).

1) Rhonchus vesicularis.

Hic susurrus comparari potest cum sono,
exoritur, si sal culinare in ignem injicitur, bull
rumpentes sunt minimae. Locus, ubi hic sonus
oritur, sunt subtilissimi bronchiorum ramuli et
siculae pulmonales. Hoc rhoncho significatur,
vesiculis pulmonalibus et bronchiorum ramulis
quores inesse[47]).

2. Rhonchus consonans.

Hic sonus exoritur, si tela pulmonalis imp
meabilis facta est, et bronchia, pituita, liquore
roso, pure impleta sunt. In iisdem morbis obs
vatur, in quibus respiratio bronchialis in conspect
venit[48]).

---

45) cf. Skoda l. c. pag. 108.
46) cf. Schmidt l. c. Bd. I. pag. 365.
47) cf. Skoda l. c. pag. 128.
48) cf. Idem ibidem.

De Rhoncho crepitanti sicco cum magnis bullis.

Hunc rhonchum similem esse sono, qui exori- vesicam exsiccatam aëre impleas, *Laennec* ontendit[49]. In Emphysemate pulmonum et nphysemate interlobulari, auctore *Laennec*, ur. *Skoda* contendit, in iis tantum Emphy- casibus in conspectum venire, ubi pars pul- ex valde dilatatis vesiculis constaret, in quas ia aperirentur[50].

4) De Rhonchis incertis.

uc pertinent omnes rhonchi, qui anteceden- dnumerari non possunt. Significant in viis nesse liquorem[51].

. Laennec l. c. pag. 84.
. Skoda l. c. pag. 121.
. Skoda l. c. pag. 129.

dnot. Laenneccius rhonchos sic distinguebat:

1. Rhonchus humidus, das feuchte Rasseln oder Knistern, le râle humide ou crepitation.
2. Rhonchus mucosus, das Schleimrasseln, Gegurgel, le râle muqueux ou Gargoullement.
3. Rhonchus siccus sonorus, das trockne sonore Rasseln, le râle sec sonore ou ronflement.
4. Rhonchus sibilans, das trockene oder pfeifende Rasseln, le râle sibilant sec ou sifflement.
5. Rhonchus siccus crepitans cum magnis bullis, das trockene knisternde Rasseln mit grossen Blasen, le râle crepitant sec à grosses bulles ou cracquement (cf. Laennec l. c. pag. 76).

5) De Rhoncho cum resonantia ampho- rica et tinnitu metallico conjunct

Quid de resonantia amphorica respir ejusque tinnitu metallico exhibuimus, etiam de cho cum resonantia amphorica et tinnitu met valet.

B. De auscultatione vocis.

Si homo sanus loquitur, aure thoraci app aut nihil aut incertus susurrus auditur, quo morbis pulmonum multo aliter fieri potest. Au *Skoda* has differentias statuere possumus:

1. Bronchophonia fortis, starke Bronchoph
2. Bronchophonia debilis, schwache Bron phonie.
3. Resonantia amphorica vocis cum echo tallica.
4. Susurrus obscurus [52])

Skoda distinguit inter fortem et debilem b

Laennec contendit rhoncho humido crepitanti, primum dium pneumoniae indicari et plerique viri docti sententiam usurpaverunt (cf. Schoenlein Klin. Vorl. p. 93). Nonnulli vero viri jure notaverunt, hanc L neccii sententiam experientia non comprobari. muqueux, rhonchum mucosum in cavernis et bron inveniri posse contendit, si in bronchiis invenitur, r chum vocat râle muqueux, si in cavernis, râle ca neux. Sed vix quis tam subtiliter distinguat. (cf. L nec l. c. pag. 79).

52) cf. Skoda l. c. pag. 74.

phoniam. Utraque bronchophonia iidem status
posi indicantur, at bronchophonia fortis a debili
rt fortitudine et majori succussione auris. Hanc ob
am utramque bronchophoniam complectens agam.

1) De bronchophonia.

Bronchophonia adest, si, aure thoraci appo-
vocem ut in larynge et bronchis audis; fortis
tur, si auris succussionem perspicuam sentit;
lis, si auris debiliter aut haud prorsus succus-
em sentit. Bronchophonia semper indicat telam
nonalem prope ad locum, ubi auditur, solidam
factam, et aërem in pulmonis partem solidam
trare non posse. Hepatisatio pulmonum, infiltra-
es tuberculosae, infarctus haemorrhargicus (Apopl.
n. *Laennec.*), indurationes sunt morbi, quibus
chophonia procreatur. Sed etiam nimia copia
dati et serosi et purulenti tanta pulmonis com-
sio exsistere potest, ut bronchophonia audiatur.

2) De resonantia amphorica vocis cum echo metallica.

Ut respiratione, sic quoque voce in pneumo-
ace et majoribus excavationibus vox amphorice
nare potest, cf. resonantia amphorica respirationis.

3) De susurro obscuro vocis.

In statu sano et argro organorum respirationis
rvari potest, pulmonis tela in hepatisationem

transsiisse potest, et bronchophonia non auditur, ... berculis magna pars infiltrata esse potest, sed bronchophonia non percipitur, sonus obscurus tamen auditur. *Skoda* narrat, in hepatisatione et infiltratione bronchophoniam audiri non posse, quod bronchi muco claudantur [53]) †). —

C. *De auscultatione tussis.*

Omnes scriptores consentiunt, tussis auscultationem esse minoris momenti, quam auscultationem respirationis et vocis. Tussi vero caetera signa auscultatoria fieri possunt clariora. Etenim, si bronchia pituita clauduntur, neque quidquam audiri potest; pituita tussi remota signa auscultatoria iterum percipi possunt [54]).

D. *De strepitu coriaceo pleurarum.*

Frottement ascendant et descendant (Laennec) das Reibungsgeräusch, das durch die Rauhigkeiten der Pleura während der Athmungsbewegungen verursacht wird.

In statu sano inter motum respirationis frictio...

---

53) cf. Skoda l. c. pag. 80.

†) Adnot. Laennec vocis manifestationes sic divisit: 1. Resonantia vocis in sana pulmonali tela ... bronchiis, 2. bronchophonia. 3. bronchophonia fortuita. 4. Pectoriloquium. 5. Aegophonia (cf. Laennec pag. 50.) — Skoda demonstravit, nihil interesse inter bronchophoniam et pectoriloquium (cf. Skoda pag. 54). Aegophonia est rara species bronchophoniae ... certo morbum non indicat (cf. Barth et Roger pag. 137).

54) cf. Barth et Roger l. c. pag. 146.

ac nullus auditur strepitus. Sed si morbis plen-
la laevitas deperdita est, strepitus exoritur, qui
is est sono, quem frictione corii integri produ-
s. Raro tantum hic strepitus observatur. Sig-
t pleuritidem, tubercula in pleuris deposita;
pleuritide sub finem morbi animadvertitur, in-
resorptionem exsudati [55]. —

Caput III.

De morbis respirationis anorum et de signis acusticis in illis inventis.

De signis acusticis bronchitidis.

In bronchitide sonus percussionis normalis est, pulmo ipse integer sit. Signa auscultationis dum sedem inflammationis variant; si in-hatio in subtilissimis bronchiis sedet, re-io vesicularis fit aspera; si inflammatio a bronchia corripuit, soni respiratorii in-percipi possunt; nec minus, si secretio tu-mucosae aucta est, rhonchi audiri possunt [56]. n vero in tussi convulsiva, in catarrho suffo-, in haemorrhagia bronchiali auscultationis et ssionis signa inveniantur eadem, causa occa-i investigata symptomata reactionis, consen-et functionis perturbatae ad diagnosin stabili-n in usum vocentur oportet.

---

cf. Barth et Roger l. c. pag. 86.

cf. ex schedulis Berndtii.

De signis acusticis pneumoniae.

Secundum stadia et secundum mutationem or-
ganicam, quae pneumonia producta est, signa a-
stica in pneumonia variant.

1) In stadio infiltrationis (Engouement). I
in casu locus inflammatus aërem adhuc continet,
jam fluidum una cum aëre adest. Percussio pa
in hoc primo stadio mutatur[57]) Quum vero auct
Berndtio[58]) pneumonia plerumque cum inflamm
one tunicae mucosae bronchiorum conjuncta inve
atur, in hoc stadio pneumoniae ut in bronchit
invenimus asperam respirationem vesicularem
rhonchos, si in bronchiis liquores insunt. Si
hoc stadio tunica bronchiorum mucosa inflammatio
particeps facta non est, auscultationis phaenome
inveniuntur normalia. Itaque certam solum diagn
sin statuemus, si etiam cetera symptomata in au
lium vocaverimus. Nihilo minus haec signa ausc
tatoria medico medicinam practicam exercenti su
maximi momenti; nam medicus hisce certior f
inflammationem, si diagnosis auxilio ceterorum sy
ptomatum facta est, nondum in hepatisationem abiiss

2) In stadio hepatisationis tum rubrae tu
griseae sonus percussionis fit obtusus et inanis. A
scultatione instituta, bronchophoniam et respiratione
bronchialem percipere possumus[59]). Sin ve

---

57) cf. ex schedulis Berndtii.
58) ex schedulis Berndtii.
59) cf. Skoda l. c. pag. 248.

patisati pituita, sanguine, pure ita clauduntur, usque ad hepatisationem penetrare nequeat, atione nihil auditur. Sed si tussi, quod saepe ec obstacula remota sunt, iterum broncho- et respiratio bronchialis animadvertuntur[60]), vero infiltrationes tuberculosae, indurationes, exsudationes serosae et purulentae, infarctus rhagicus pulmonum (Apoplexia pulm. *Laennec*) insignes sunt symptomatis toto semiotices o ad morbum recte cognoscendum utamur st. Resolutio pneumoniae certis sonis non atur et quamquam *Laennec*[61]) rhoncho cre- reduci (râle crepitant de retour) resolutionem docuit, et multi viri docti huncce sonum umoniae resolutione sese audivisse glorian- tamen Skoda negat rem veram esse[63]) †).

---

schedulae Berndtii.

Laennec l. c. pag. 234.

Schoenlein clin. Mittheil. l. c. pag. 97.

Skoda l. c. pag. 257.

not. Laennec contendit rhoncho crepitanti primum stadium pneumoniae characteristice significari et hanc hujus viri ingeniosi sententiam multi viri sequuti sunt (cf. Schoenlein clin Mitth. l. c. pag. 93 u. 106). Sed Skoda hanc opinionem falsam esse docuit, quod et ipse in pneumonia observavi. Rhonchus crepitans in primo stadio audiri potest, sed pendet ab affectione tunicae mucosae bronchiorum et non ab inflammatione telae pulmonalis.

Infarctus haemorrhagicus pulmonum

Apoplexia pulmonum (Laennec). Repletio (
optoica pulmonum.

Secundum auctoritatem *Laeneccii*[64]) s
minor pulmonis pars sanguine repletur, ita ut
percussionis vix mutetur. Auscultatione, si
pars pulmonis sanguine refarcta est, bronch
niam, respirationem bronchialem audire possu
sed si locus affectus minor est, rhonchi percipi
sunt. Diagnosis igitur ex acusticis signis solis
biliri nequit; sed nititur magis symptomatis,
Franco-Galli vocaverunt functionalia.

Oedema pulmonum.

In oedemate pulmo una cum aëre aquam
quidem praesertim in tela cellulosa accumulatam
tinet; quapropter percussionis sonus parum vel
hil mutatur; quum in viis respiratoriis plerumqu
quores inveniantur, auscultatione rhonchi audiri
lent. *Laennec*[65]) oedema pulmonum debili re
ratione et rhoncho crepitanti indicari docuit.

Tuberculosis.

Tubercula in pulmonibus aut sunt solitaria
sub forma infiltrationis et conglomerationis in
spectum veniunt[66]). Signa acustica secundum g
depositionis valde diversa sunt. In tuberculis

---

64) cf. Laennec l. c. pag. 384. Bd. I.
65) cf. Laennec l. c. pag. 378. lib. I.
66) cf. schedul. Berndtii.

onus percussionis obtusus et inanis esse pot-
odem modo tympaniticus invenitur, saepe ab
i non differt. Sonus percussionis pendet a
one telae pulmonalis, quae tubercula solitaria
dat [67]). Auscultatione nullo modo signa
imur, ex quibus concludere possimus, tuber-
olitaria in pulmone esse deposita. *Philippus*
la solitaria aut ex debili murmure respiratorio,
forti susurru exspiratorio posse cognosci ex-
). In infiltratione et conglomeratione tuber-
sonus percussionis plerumque obtusus et in-
peritur et eo magis, quo propior superficiei
um infiltratio tuberculosa sita est et quo ma-
mbitum jam est adepta. Auscultatione bron-
iam, respirationem bronchialem audire pos-
Quum in hepatisatione et induratione aequalia
custica invenimus, ut supra jam commemo-
, in diagnosi stabilienda ceteris symptomatis
n est. Hoc valet de tuberculis crudis. Sed
cula in stadium secundum s. in stadium emol-
progrediuntur ad cetera symptomata acustica
s crepitans humidus accedit. Percussio ma-
em. In tertio stadio, quo massa tuberculosa
emovetur et cavernae oriuntur, sonus per-
s normalis manet, si tela pulmonalis circum
ta sana est; raro in cavernis majoribus sonus
ctae percipitur [69]). Sed si tela pulmonalis,

Skoda l. c. pag. 271.
Philipp l. c. pag. 333.
Philipp l. c. pag. 336.

quae cavernam circumdat, infiltratione tubercu affecta est, sonus percussionis fit magis tympani Si excavatio nimia est, saepe sonus metallice t potest [70]). Auscultatione plerumque rhonchu pitantum siccum cum magnis bullis audimus in casu bronchophonia (*Laeneccii* pectoriloq et respiratio bronchialis percipitur. In nimiis vationibus resonantia amphorica et tinnitus m cus tum vocis tum respirationis reperiri pos quod tamen raro fit auctore *Philippo* [71]).

Pleuritis.

Si nullum exsudatum adest, signa ausc toria manent normalia; exsudato quodammodo monem comprimente sonus percussionis saepe oritur tympaniticus; si exsudatum vero nimium ita ut pulmo aërem non amplius contineat, sonu prorsus obtusus [72]). Secundum situm aegroti s obtusus locum suum mutat, quippe quum liq secundum leges gravitatis locum maxime decl petunt [73]). Auscultatione instituta, si exsuda exiguum est, respirationem vesicularem aut s respiratorios incertos audimus; exsudato nimio b chophonia et respiratio bronchialis excitari que si strepitus coriaceus auditur, significatur exsuda

70) cf. Skoda l. c. pag. 277.
71) cf. Philipp l. c. pag. 338.
72) cf. Skoda l. c. pag. 285.
73) cf. Berndt, die Lehre v. d. Entzündungen lib. II sec pag. 532.

dhuc gelatinosum et pleuram pulmonalem non-
oco, ubi auditur, cum pleura costali concre-
Initio et sub finem morbi hic strepitus obser-
let [74]. *Laennec* aegophoniam in exsudato
adesse docuit [75]. Si bronchia quoque mor-
fecta sunt, diversi rhonchi ad sonos, de qui-
n mentionem feci, accedere possunt.

Hydrothorax.

Iydrothorax, haematothorax iisdem signis acu-
c Pleuritis exsudativa cognoscitur [76].

Pneumothorax.

onus percussionis saepe tympaniticus est et
quam metallice resonat. Auscultatione insti-
erumque resonantiam amphoricam et tinnitum
cum vocis et respirationis audimus; nonnun-
nihil auditur [77].

Caput IV.

lignitate artis acusticae di-judicanda.

im in prooemio de pretio artis acusticae ma-
nter medicos existere discrepantiam, leviter
Hujus loci nunc est, non solum varias me-
n de auscultatione atque percussione senten-
igere, verum etiam de ejus pondere opinione

Barth et Roger l. c. pag. 86.
Laennec l. c. lib. II. pag. 104.
Skoda l. c. pag. 292.
idem l. c. pag. 293.

non praejudicata facere judicium, quod expe
et ratiocinationibus nititur. Medici, qui nimia
acusticae admiratione inflammati sunt, huic pe
tandi generi plus laudis tribuerunt, quam fa
Sic *Barth* et *Royer*[78]), quamvis in laudibus
acusticae dispertiendis sibi temperasse vide
utilitatem ejus nimis celebraverunt, septem the
propositis, quae sunt hae:

1) Idiopathicae affectiones a sympathicis
xilio signorum acusticorum discerni possunt.

2) Omnibus functionis laesae symptomati
ficientibus, signis physicalibus organorum respi
nis morbus, si quis adest, perspicue indicari p

3) Signis acusticis non solum morbus
sed etiam ejusdem sedes extentio, intensitas,
immo natura patet.

4) Physicalibus signis diagnosis fit celeris,
et acris.

5) Physicalibus symptomatis morbi prio
medicis occulti deteguntur.

6) Nostrae artis auxilio prognosis accur
atque certior.

7) Denique therapiae rationale fundame
dedit.

Et tamen plerique artis acusticae laudat
cum hac *Rogeri* et *Barthii* sententia jam modum
cedenti consentiunt. Quin immo alii inveniu
qui huc extremitatis processerunt, ut in morbis

---

78) cf. Barth et Roger l. c. pag. 6.

symptomata ex functione laesa, ex reactione,
tium consensu desumpta omnino despiciunt
dicant, in morbis pectoris signis physicalibus
confidendum esse. Hi symptomata in phy-
et functionalia diviserunt et student demon-
in signis acusticis esse salutis spem ac fon-
n signis functionalibus vero errorem pestife-
Hi semiotices thesaurum in duas partes inae-
diviserunt, et minorem sibi vindicarunt, licet
teret, dummodo voluissent. Sententias eorum
transeamus.

d *Barthii* et *Bogeri* sententias redeamus et
lamus, num ab hisce laus justa signis phy-
s tributa sit.

d. 1. Thesis prima meo quidem judicio falsa
am inveniuntur idiopathicae pulmonum affe-
, ubi signis physicalibus nihil percipitur. Ut
kemplum pro multis millibus afferam, in primo
niae stadio signa acustica normalia inveniri
. Aegrotus certo e morbo idiopathico labo-
d auscultationis et percussionis auxilio mor-
sympathica affectione discerni nequit; ergo
a falsa.

d 2. Omnibus functionis laesae symptomatis
tibus, revera auscultationis et percussionis
morbus cognosci potest, sed in rarioribus fit
ubi aliis morbis, praecipue encephalitide et
symptomata morbi pectoralis reprimuntur [79]).

Schoenlein clin. Vorträge pag. 108.

Sed diagnosis mea quidem sententia maxima providentia statuenda est.

Ad 3. Iidem egregie falluntur, si ope calium symptomatum non solum morbum sed sedem intensitatem, extentionem et natura sese cognosse gloriantur. Saepe existentia signis physicalibus cognosci non potest; idem de sede. Nunquam vero intensitas processus bosi et natura indicantur[80]).

Ad 4. Ridiculosi aliquid prae se fert, si riantur, signorum acusticorum auxilio diagnosin celerem. Boni medici esse judico, non cele cognoscere morbos, sed prudenter et recte. gnosis certior fieri potest signis acusticis, non certa.

Ad 5. In mutis, delirantibus, insanis a percussionis atque auscultationis omnino morbi oribus medicis occulti facilius cognoscuntur, se stant alia quoque symptomata objectiva, non nus certa, praesertim cum tussim sputa, fe respiciamus.

Ad 6. Prognosis revera auscultationis et cussionis ope certior fieri potest; sed semper ca respicienda sunt symptomata.

Ad 7. Therapiae indicationes, si statuis gnosin sive ex signis acusticis, sive ex ceteris ptomatis, manebunt eaedem.

---

80) cf. Skoda l. c. pag. X Vorrede.

...tis vero acusticae obtrectatores queruntur, ...acustica semper incerta, saepe fallacia, porro ... hanc artem difficile esse adhibitu, praeser...um aegroti, partim timore, partim dolore in...tionis ducti, hanc disquisitionem perferre nol... Vix opus est horum sententias refutare. Op...m, signa acustica semper esse incerta, verum ...t; sed si symptomata ex auscultatione et per...e accepta nonnunquam incerta inveniantur, ...liquid accidit, quod omnibus aliis rebus com...st. Quae enim per se in mundo sunt per... Quis enim artem sphygmicam e semiotice ..., quod pulsuum signa nonnunquam fallacia ... Sed si quis ob difficultatem rei artem acu...negligit, vituperio dignus est. Neque horror ...dium stethoscopii et plexiometri in causa esse ... cur auscultationem et percussionem sper... Hic enim blandis affatibus aut severa ad...ne e medio tolli potest; sed medicus, instru...tum prudentia adhibeat, opus est, ne aegro...orem excitet; quod si factum est, in culpa ... ars, sed medicus. Sed hodie maximus me...n numerus invenitur, qui verum inter duas ...as jam exhibitas in medio esse positum ju... *Berndt* signis physicalibus morborum cog...n valde adjuvari judicat, sed dissuadet in ...i statuenda his solis confidere [81]).

...) Berndt Grundsätze der pract. Med. Bd. III p. 295.

Auscultatio et percussio sunt partes semi
Ineptum igitur est signa physicalia ceteris sy
matis opponere. In morbis pectoris utroque
rum genere in diagnosi stabilienda utendum
neque physicalibus, neque functionalibus solum
fidendum. Admonemur, ut ita agamus, jam
praeclari *Galeni* dicto: „*χρὴ πάντα θεάσασθαι σημεῖα, καὶ μὴ πιστεύειν ἑνί.*" (Omnia debe
spicere signa, neque confidere uni). Aus
tionis et percussionis ope plerumque conditio
bosa organorum respirationis cognosci potest;
nunquam gravitas morbi atque natura hisce indic
sed semper mutationes organicae, quae ex div
processibus morbosis ortum suum capiunt[82]).
experiamur, quibus morbis hae mutationes prod
sint, in auxilium vocamus cetera symptomata ex
sis occasionalibus, ex functionis perturbatione,
reactione, ex consensu partium desumpta; conju
symptomatum physicalium et functionalium (sit v
verbo) efficiet, quod prioribus medicis difficilli
esse videbatur, ut certam atque accuratam in mo
pectoris statuamus diagnosin. Grave igitur atque
lissimum adjumentum *Auenbrugger* et *Laennec* n
tradiderunt, aegrotis et medicis salutaris erit ho
inventus, si cavemus, ne ad extremas res abeam
quo, ut in universum sic quoque in hac re, m
humana in errores ducatur.

---

82) cf. Skoda l. c. pag. 10.

VITA.

ricus Aemilius Mittag, evangelicae con-
addictus, natus sum Stargardiae, die XIX mens.
MDCCCXIV, patre optimo Ioanne Samuele
; et matre carissima Doroth. Carolina 'e
ledenwaldt, quos adhuc superstites pio gra-
nimo veneror. Primis literarum elementis a Re-
roysen instructus sum Bergae Rugianae, unde
rentibus a. MDCCCXXIX me contuli Stargar-
ajus gymnasium per tres annos et dimidium fre-
. Quo tempore peracto in gymnasium missus
uod floret Regiomonti, oppido Neomarchiae.
olarum cursum peragere mihi non licuit, quippe
tipendia facere eamque ob causam hocce oppi-
nquere deberem. Itaque factum est, ut, anno
idiis merendis praeterlapso, Gryphiam peterem
autumnali a. MDCCCXXXVII; civibus acade-
lscriptus, Rectore Magnifico Ill. Niemeyer,
ecanum maxime spectabilem ordinis philosopho-
Tillberg nomen professus sum. Scholae,
nterfui, hae sunt:

troductionem in philosophiam, logicen, psycho-
ae docuit Ill. Stiedenroth;

ysicen et algebram Ill. Tillberg;

Botanicen universalem, zoologiam et cryptog
Ill. Hornschuch;

Chemiam theoretico-practicam, pharmace
et organicam nec non mineralogiam Ill. Huen

Postquam tempore autumnali an. huj. saec. X
maturitatis testimonium in gymnasio Gryphisw
adeptus fui, apud maxime spectabilem Ill. Se
facultatis medicae Decanum, nomen professus su
hasce tunc audivi praelectiones:

Ill. Schultze: de anatomia atque arte c
humanum rite dissecandi;

Cel. Laurer: de osteologia et syndesmo

Ill. Seifert: de methodologia er encyclop
artis medicae, de pathologia universali, semioti
materia medica;

Ill. Berndt: de pathologia et therapia spe

Beat. Kneip: de chirurgia universali.

Tempore paschali a. MDCCCXL me Berol
contuli, ubi a Rectore Magnifico Ill. Twesten
bus academicis adscriptus et a Decano spectabil
Hecker apud facultatem medicam receptus, hisce
lectionibus interfui per anni spatium:

Ill. Mueller: de physiologia, et de physio
generationis disserentem audivi;

Ill. Casper: de arte formulas medicas co
nandi et de medicina forensi;

Exp. Troschel: de arte fascias rite adlig

Ill. Jüngken: dux mihi fuit in clinico chiru
atque ophthalmiatrico.

Anno praeterlapso, tentamine philosophico
luto, almam Gryphiam iterum petii, et Rectore M
fico Ill. Schoemann in civium academicorum n

eptus, apud Decanum maxime spectabilem Ill. ; nomen dedi et tribus semestribus spatiis hisce nstructus sum:

Schultze me anatomiam pathologicam docuit;
Berndt: pathologiam et therapiam specialem obstetriciam;
at. Kneip: chirurgiam specialem, ophthalmit akiurgiam;
Seifert: politiam medicam;
p. Berndt operationes obstetricias in phannstitutas me docuit, nec non morbos pectoris ctica exercitatione auscultationis et percussionis s mihi tradidit.

eterea Beat. Kneip et Cel. Laurer de operahirurgicis in cadavere institutis me instruxerunt. clinico medico et obstetricio dux mihi fuit Ill. ; in clinico chirurgico et ophthalmiatrico Beat. quo vero defuncto, Ill. Berndt.

ibus omnibus viris optime de me meritis, gra- publice ago, quam maximas. Nunquam eooriam tempus delebit.

vero tentaminibus, tam philosophico quam t examine rigoroso coram gratioso medicorum solutis, spero fore, ut dissertatione thesibusice defensis, summi medicinae, chirurgiae et etriciae honores in me conferantur.

THESES DEFENDENDAE.

I.

Suturam cruentam praefero siccae.

II.

Pus e sanguine non e carne fit.

III.

*Non omnis rubor in cadavere signum est inf-
mationis.*

IV.

*Omnium signorum graviditatis pulsatio cord-
foetalis gravissimum est.*